

Politiska tapeter...

Lars Nilsson i samtal med Camilla Akraka

LN: Din utställning på Passagen heter ju "Colonial rooms" och du har berättat att du söker efter koloniala underströmmar i dina arbeten - Berätta!

CA: En incident när jag var i Nigeria var avgörande för mig i detta sammanhang. Jag var med min pappa på en strand i Nigeria. Det är en flera kilometer lång strand med mjuk sand, kantad av kokospalmer. Jag tyckte det var en väldigt vacker och magisk plats. För mig var det som en oas eftersom jag alltid vistades inne i Lagos; en stad som då kändes väldigt smutsig, med mycket trafik, avgaser och sopstank överallt. När vi går där på stranden säger min pappa, med hänvisning till kokospalmerna att, "They were planted by the colonial masters". Jag blev ställd av orden för han använde dem så vardagligt. Helt plötsligt blev tanken om ett herrefolk och en värdeskillnad mellan svart och vitt förankrad i verkligheten på ett sätt som jag inte upplevt tidigare. Senare kunde jag dra paralleller mellan hans sätt att ständigt försöka poängtera sitt värde, genom att t.ex. välja de dyraste hotellen, när han kom för att besöka oss i Sverige, trots att han egentligen inte hade råd med det, med hans sätt att tala om "the british", med en sorts avlägsen vördnad. Det var som att han hela tiden var fast besluten att luckra upp bilden av sig själv som någon av ett lägre värde. Jag började förstå vidden av hans resa: Från att ha levt som ett barn i en avlägsen nigeriansk by på 30-talet, långt borta från städer och andra influenser, till...London. I meningen han sa fanns en nyckel till min historia. Den gav en tydligare bild av vem han var, och indirekt också om vem jag var. Det som jag har fått av honom, genom möten med honom, har naturligtvis alltid passerat det filter som utgörs av värderingen av svart och vitt. Jag insåg att om jag skall försöka hitta förklaringar till sättet jag blivit bemött på på grund av min hudfärg, så är det nog ganska lämpligt att söka där, i de koloniala underströmmar som fortfarande virvlar under ytan.

LN: Man kan ju söka på olika sätt. Man kan anamma antropologens vetenskapliga ordnande, eller så kan man söka intuitivt. Och det känns ju som att det sistnämnda är din metod. Konstnärens privilegium är ju att arbeta intuitivt, att inte behöva hålla sig till de akademiska bevisföringarna. Man kan gå runt dem och då också få fram andra saker. Jag träffade dig första gången på Mejan när du var student där -98, och såg då en intressant skulptur du gjort, men sedan såg jag inte något förrän du hade med ett litet verk i en grupputställning på Galleri Knäpper & Baumgarten i Stockholm.

CA: Ja, just det. "Inga from Sweden" hette verket. Det var en omarrangerad readymade, en klädgalge, ett slags självporträtt.

LN: Kan du berätta mer om "Inga"

CA: Det finns vissa vardagliga objekt som jag tycker är gåtfullt oemotståndliga.. Hos t.ex. klädgalgar är det något med formen som gör att jag tycker de känns levande. Själva hängaren blir som ett huvud och det andra blir armar, ben eller vingar. Jag hade en galge som gick sönder, men när jag skulle slänga den hamnade den i en position så jag tyckte mig se en sorts symbol där både hon och hankön ingick. Jag arrangerade galgen i en ny position, gjorde en kombination av två blonda flätor och någon sorts blont afro, och titulerade verket "Inga from Sweden". Det blev ett slags självporträtt. Jag kommer ju från Sverige och heter dessutom Inga, som mellannamn.

LN: Jag såg sedan din utställning "Pasaportes" på Angelika Knäpper Gallery 2011.z Där adresserar du tydligt en

identitetens och etnicitetens politik. När kom det in i konsten att du började jobba med något som har med ursprung, dubbel etnicitet, och svart och vitt, att göra?

CA: Det var när jag gick på Mejan (Kungl. Konsthögskolan i Stockholm). Jag gjorde en skulptur, med en barnkropp och ett groteskt hundhuvud, som liksom inte passade in på kroppen. Skulpturen innehöll en motsägelse som jag sedan kunde härleda till min personliga problematik kring dubbel etnicitet.

LN: När bestämde du dig för att medvetet adressera just detta i din konstnärliga verksamhet?.

CA: Det var först i och med utställningen "Pasaportes" som det var ett tydligt beslut. Jag var tvungen att gå direkt på något jag hela tiden undvikit. På något sätt tror jag att jag omedvetet valt att använda djur i ett avbildande för att inte konfronteras med problematiken i att bestämma etnicitet på en människa. Beslutet om huruvida det skulle vara en vit eller svart människa hade oundvikligen varit ett ställningstagande om min egen tillhörighet. Något som jag inte klarade av då.

LN: Samtidigt som frågan var aktuell?

CA: Ja

LN: Har den alltid varit det?

CA: Jag tror alltid, t.o.m. när jag gjorde teckningar i 7 års åldern, att jag har använt någon form av stand in för en människa om det inte handlat om ett direkt avporträtterande.

LN: Men det ändrade du alltså på med utställningen på Knäpper?

CA: Ja, det var en lättnad att blottlägga något som alltid varit dolt. Att gå rakt på ämnet.

LN: Du använde dessutom dig själv i självporträtt. Det är ganska brutalt att fråna att gå runt gestaltningen av en människa säga här är jag och jag är svart och här ett antal stereotyper man kan tänka sig kopplade till att vara svart.

CA: Jo, precis, en svart kvinna i alla fall.

LN: Men är det mer att vara svart än att vara kvinna som du trycker på i ditt arbete?

CA: Ja, absolut. I diskussioner jag haft med vänner om att vara kvinna har jag haft svårt för att förstå vissa saker. Jag hade ju inte ens riktigt upplevt att ses som flicka, eller kvinna. I den bemärkelsen har jag upplevt att jag nästintill saknat könstillhörighet.

LN: Det måste ha känts befriande om än lite skrämmande att så direkt konfrontera de här upplevelserna i ditt måleri som vi nu kan se på din utställning på Passagen. Men här finns också en helt ny verkgrupp med tapeter och skulpturer. Hur länge har du arbetat med mönster?

CA: Det började med att jag använde mig av estetiken från en animerad film jag gjort, och sedan följde den med i repetitioner av symboler i målningar. Där fanns en dekorativ aspekt som lockade.

LN: Så när började du göra tapeter?

CA: För ca 2 år sedan, skulle jag säga.

LN: Vad jag förstår så var de egentligen inte tänkta som konst från början?

CA: Nej, det var de inte.

LN: Eftersom jag är konstnär själv, så har jag upplevt att man kan sitta fast i idén om sin egen konst och det är inte särskilt lustfyllt. Var arbetet med tapeterna på så sätt mer lustfyllt än att göra "konst"?

CA: Det var mindre motstånd. Och det kändes kravlöst.

LN: Men sedan tog du in mönstren i din konstnärliga praktik - I de här nya arbetena vi ser, så känns det som att det är tapeterna som sätter tonen?

CA: Arbetet med tapeterna gav mig både hjälp och fart att stanna kvar i en frihetskänsla. Önskan fanns att utveckla mitt sätt att skulptera på och att anamma estetiken från tapeterna i skulpturerna.

LN: Så upplever man det verkligen. Vad som är så intressant med de nya sakerna du gör är hur de bundna formerna i tapeterna gestaltar ordning och underkastelse och när djuren tränger ut ur de statiska tapeterna och materialseras i rummet, så kan vi till exempel se tre pantrar, gå runt, runt, runt, som en tapet-rapport eller som på zoo, i en bur, berövade sin frihet. Det är väldigt vackert och samtidigt som man kan läsa den här repressionen är det också helt öppet - den störtande tjuren t.ex - är det nederlag eller seger, eller pantrarna - kanske är deras procession en triumfatorisk styrkedemonstration.

Det dekorativa i tapetideomet skulle ju kunna upplevas som en antites till det tydligt politiska i målningarna men fungerar tvärt om förstärkande i det att de får oss att sänka garden, och på så sätt korsberuktar målningarna och tapeterna varandra med mening och estetik.

CA: Jag blir glad av det du säger. Ambivalens har alltid attraherat mig och i tvetydigheten får gåtan finnas kvar. Det jag gör är ju att försöka närma mig något som bränns, men jag kan aldrig komma fram till ett entydigt svar. En återkommande våldsamhet eller repression som du nämner tangerar en känsla nära sorg jag inte kan släppa. Kraft är den motsats som också alltid är närvarande. Det blir en kamp, dem emellan, utan slut. Den estetiska dekorativa leken är i sig behagligt fri från innehåll, men till slut när man lekt färdigt tränger sig verkligheten alltid på och ber om ordet.

Lars Nilsson, Camilla Akraka

Lars Nilsson, konstnär
Professor Konsthögskolan i Malmö 1995-2006